

**Roberti Tvrneri Viri Doctissimi Professoris In Academia
Ingolstadiensi Orationvm. Volvmen ...**

Turner, Robert

Coloniae Agrippinae, 1625

1. Rationes decem oblati certaminis redditæ Academicis Angliæ.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69519](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69519)

RATIONES OBLATI CERTAMINIS REDDITAE ACADEMICIS Angliæ.

PRIMA RATIO.

Cum multa sunt, quæ aduersariorum diffidentiam in causa loquuntur: tum nihil æquè atq; sanctorum Maiestas Bibliorum fœdissimè violata. Etenim qui, postea quàm reliquorum testium voces & suffragia contempserunt, eo sunt reducti nihilo seciùs ut stare nequeant, nisi diuinis ipsis codicibus vim, & manus intulerint: Ij se profectò declarant extrema fortuna conflagere, & rebus iam desperatis, ac perditis experiri durissima velle, atque vltima. Manichæis quid causæ fuit, ut Euangelium Matthæi & Acta refrigerent Apostolica a? Desperatio. His enim voluminibus cruciabantur, ut qui Christum negauerat prognatum de Virgine a, & qui Spiritum Christianis tum primò calitus illapsum finxerant, quàm ipsorum Paraclerus, Perfa nequissimus, erupisset. Quid Ebionijs, ut omnes Pauli repudiarent epistolab? Desperatio. His enim suam dignitatem retinentibus, antiquata circumcisio est, quam isti reuocauerant. Quid Luthero c, ut epistolam Iacobi contentiosam, tumidam, aridam, stramineam, flagitiosus apostata nominaret, & indignam spiritu censeret Aposto-

licor

I.
Sacre
literæ,

a. Aug.
lib. 28.
contr.
Faust. c.
2. & de
util. cre.
ca. 3.
a. Matt.
1. v. 23.
b. Iren.
l. 1. ca. 26.
c. Luthe-
rus in no-
uo testa-
mento

Germani- lico? Desperatio. Hoc enim scripto confessus mi
coPræf. iu atque diruptus est *a*, cum in sola fide iustitiam con
epist. Ia. tueret. Quid Lutheri catulis, vt Tobiam, Ecclesi
vide etiã cum, Machabæos & horum odio complures al
li. de capt. eadem calumnia comprehensos, è sincero Canon
Baby. c. de pentè dispungerent? Desperatio. His enim Ora
ext. vnct. disertissimè coarguuntur, quoties de Angelor
& Cent. patrocinio, quoties de arbitrij *d* libertete, quoties
Mag. 2. fidelibus e vitâ defunctis, quoties de diuinor
pa. 8. hominum intercessione disputant. Itanè verè
a Iac. 2. tum peruersitatis, tantum audaciæ? Cum
v. 14. & fiam, Concilia, Cathedras, Patrès Martyres, Im
seq. Populos, Leges, Academias, Historias, omni
b Bibl. tustatis & sanctitatis vestigia conculcassent, *seq.*
Gene. Dei verbo tantum, controuersias velle dirimen
c Tob. clamassent, illud verbum, quod restiterat, *seq.*
12. v. 12. è toto corpore tam multis, tam bonis, tam
d Eccle. sis partibus, delumbasse? Septem enim
siast. 15. veteri Testamento codices, vt minuta dissi
v. 17. 18. Calviniani præciderunt *a*: Lutherani verò
e 2. Epistolam Iacobi, & huius inuidiã, quinque
Mach. 12. de quibus aliquando fuerat & alicubi contro
v. 46. sum *b*. His quoque libellum, Hesteris, & tri
f 2. Mach. nè capita Danielis annumerant nouissimi Gene
15. v. 12. ses *c*, quæ quidem Anabaptistæ istorum condicio
14. li iam pridem damnauerant, atque deriserant. Qu
a Ij sunt id modestus Augustinus *a*, qui sacrosanctum catib
Baruch. gum pertexens, non sibi, neque Alphabetum Hebr
Tobias, cum, vt Iudæi, neque priuatum spiritum, vt Sect
Iudith. pro regula posuit: sed illum Spiritum quo tot
Sapientia, corpus Ecclesiæ Christus animat, quæ quidem
Eccle. duo clesia custos huius depositi, non magistra, (qu
Machab. hæretici cauillantur) thesaurum hunc vniuers
b Ex nouo quem Tridentina synodus *b* est amplexa, vetust
Test. ij mis. olim Concilijs *c* publicitus vendicauit. Idem A
sunt. Epi. gustinus *d* de vna Scripturarum particula speciatim

differens, inducere in animum non potest, librum Sa-
 pientiae, qui iam tum, Ecclesiae calculo, temporum
 serie, priscorum testimonio, instinctione fidelium,
 vt firmus & Canonicus robur obtinuerat, cuius-
 quam temeritate, vel susurro extrudi extra canonem
 oportere. Quid ille nunc diceret, si viueret in ter-
 ris, Lutheros Caluinofque concerneret opifices Bi-
 bliorum, qui suam limam politulam & elegantulam vetus
 nouumque Testamentum raserint, neque Sapien-
 tiam tantum, sed & alia permulta de Canonicorum
 librorum ordine segregauerint: vt quicquid ex ho-
 rum officina non prodierit, illud ab omnibus, phrene-
 tico decreto, tanquam incultum & horridum con-
 spuatur? Ad hoc tam dirum & execrabile perfugium
 qui descenderint, ij certè, licet in ore suorum assecla-
 tum volitent Sacerdotalia nundinentur, declamitent
 in concione ferrum in Catholicos, equuleum crucem
 que consciscant, tamen victi, abiecti, squalidi, prostra-
 ti sunt, quandoquidem arrepta virgula censoria, ve-
 lut arbitri sedentes honorarij, diuinas ipsas tabulas,
 si quae ad stomachum non fecissent, obliterant. Ec-
 quis est, vel mediocriter institutus, qui talium cunicu-
 los hostium reformides: qui hostes, quam primum in
 corona vestra, eruditorum hominum, ad eiusmo-
 di veteratorias artes, tanquam ad familiarem da-
 monem current, non aurium conuitio, sed stre-
 pitu pedum exciperentur. Quererem ab illis, ver-
 bi gratia, quo iure corpus Biblicum detruncant
 atque diripiant. Respondent, non se veras Seri-
 pturas excindere, sed excernere supposititias.
 Quo iudice, Spiritu sancto. Hoc enim respon-
 sum à Caluino a praescribitur, vt Ecclesiae iudicium,
 quo spiritus examinantur, subterfugiat. Cur igi-
 tur alias, alijs lancinatis, cum omnes eodem spiritu
 gloriemini? Caluinianorum spiritus recipit sex
 epistolas, quae spiritui non placent Lutherano: 4. & Sa-
 freti

Iacobi.
epist. ad
ep. Iudae.
epist. 2.
Pet. ep. 2.
& 3. Io.
Ita censes
Lut. in
praef. cita-
ta. Mag.
sent. 1. l. 2.
c. 4. Kem.
in exam.
Coc. Trid.
sess. 4.
c. Bib.
Geneu.
a S. Aug.
De doct.
Chr. l. 2.
cap. 8.
b. Cont.
Tri. sess. 4.
c. Vide
Melc. Ca.
li. 2. de lo-
Theol. c.
9 20. 11.
d. Aug.
de Prae.
Sanct.
cap. 14.
a Caluino.
Inst. li. 1.
c. 7. nu.
4. & Sa-

Sen. li 8. freti tamen vterque sancto spiritu Anabaptistae, hinc
 Heresi 10 riam Iobi famulam a appellant, tragicis & comicis
 b Seb. Ca gibus intermixtam. Qui sciunt? spiritu docente b. C
 stal. praef. itatio, mysticum illud Salomonis Canticum, quod
 in Ca. Vi paradisum animæ, vt manna reconditum, vt opus
 de Bezam in Christo delicias Catholici admirantur, nihil opus
 in sua ris, quàm cantilenam de amicula, & cum pediculus
 praefat. aulae colloquium amatorium, venerus furcifer, et
 ante com- mauit. Vnde haufit? à spiritu. In Apocalypsi Iohannis
 ment. Cal. cuius omnes apices excelsum aliquid & magnificum
 uini in sonare confirmat Hieronymus a, tamen Lutherus d
 Iosue. Brentius & Kemnitius c quidam, nescio quid, d
 a Sanct. les Aristarchi desiderant, ed scilicet propendunt
 Hier. ep. exauctoretur: quem percontati? Spiritum. Quod
 ad Pau. Euangelia feruore praepostero Lutherus d
 b Luthe- committi, & prioribus tribus epistolas Pauli
 rus praef. praeferebat, vnicum deinceps Euangelium
 in Apost. pulchrum, verum, praecipuum decernit esse
 c Kemn. dum, quippe, quod in ipso fuit, libenter etiam
 in exam. stolos suarum rixarum socios adscripsisset: quo
 Cōc. Trid re? Spiritu. Quin etiam iste fraterculus non dubitauit
 sess. 4. Euangelium Lucae petulanti stylo perstringere
 d Luthe- in eo crebrius bona nobis virtutum opera commenda-
 rus pr. in dentur: quem interrogauit? Spiritum. Theodorus
 no. Testā. verbum illud arcanum ex Lucae 22. cap. Hic est
 Germani- nouum testamentum in sanguine meo, qui (calix) c pro
 eum. fundetur: ausus est vt corruptum vitiatumque, tractat
 a Luthe- re, quod haec oratio nullam expositionem, nisi de
 rus Ser. de no calicis conuerso in verum Christi sanguinem
 Pharis. tiatur. Quis indicauit? Spiritus. Denique cum omnes
 e Publ. credant suo quisque spiritui, nomen Sancti Spiritus
 b Beza in horribili blasphemia mentiuntur. Qui sic agunt nec
 Luc. 22. c. nè se produnt? nonnè in confesso talium virorum
 v. 20. c. quales estis Academici, tenentur, ac minimo negotio
 Poterion constringuntur? Cum his ego timeam pro fide Catho-
 Ekchyno tholica disputare, qui pessima fide, voces non huius
 mencio.

nas, sed æthereas, tractare? Nihil hîc dico quæ ver-
tendo peruerterint, quamuis intolerabilia sint, quæ
accusem. Gregorio Martino scientissimo linguarum,
collegæ meo, qui doctius & plenius hoc præstabit, ni-
hil præripio, nec alijs, quibus id laboris esse iam præ-
manibus intellexi. Facinorosius crimen est ac tetrius,
quod nunc persequor: inuentos esse doctorculos, qui
temulento quodam impetu in caeleste chirographum
inuolarint: id ipsum pluribus locis, vt mutilatum, &
mancum, vt falsum, vt surreptitium condemnarint:
eius partes aliquas correxerint, aliquas corroserint,
aliquas euulserint: Hinc, omne propugnaculum quo
muniebatur, in Lutheranos spiritus, tanquam in valla
phantasmatum pictosque parietes commutarint: ne
prorsus obmutescerent, quum in scripturas erroribus
suis infestas impingerent, quas nihilò commodius
expedire, quam sorbere fauillas, aut saxa mandere
potuissent.

Hæc ergo mihi prima ratio vehemens, & iusta fuit,
quæ vbi partes aduersarias vmbraticas & fractas
ostendisset, animum sanè addidit viro, & Christiano,
& in his studijs exercitato, pro sempiterni Regis di-
plomate aduersus reliquias profligatorum hostium
decertandi.

SECUNDA RATIO.

Alterum est, quod me quidem ad congressum
incitarit, & horum apud me copioas eleua-
rit, aduersarij perpetuum in scripturis expo-
nendis ingenium, plenum fraudis, inane prudentiæ.
Statim hæc Philosophi tangeretis. Itaque vos audito-
res experij.

II.
Sacrarum
Literarum
sententia.

Sciscitemur ab aduersarijs, exempli gratia, quid-
nam

a Matt. 26. v. 26. *Marc.* 14. v. 22. *Luc.* 22. v. 19. *b Matt.* 26. v. 28. *Marc.* 14. v. 14. *a Luth. in ep. ad Argent.* *b Matt.* 8. v. 29. *Marc.* 1. v. 24. *a Luc.* 22. v. 19. *Matth.* 26. v. 28. *c Marc.* 14. v. 24. *Luc.* 22. *d 1. Cor.* 10. & 11. *e Matt.* 16. *f Io. 6.*

nam sequuti nouam sectam intriuerint, qua Christus
 excluditur è cœna mystica. Si nominant Euangelicè
 accurrimus. A nobis verba sunt. *Hoc est a corpus meum*
Hic est sanguis b meus. Qui sermo visus est ipsi Lutheri
 tam potens, vt cum etiam discuperet fieri Zuingli
 nus, quod ea re plurimum incommodare Poen
 ci potuisset: captus tamen, & victus aperitissimo
 textu a cederet, neque minus inuitus Christum
 præsentem in Sacramento sanctissimo faceret
 quàm olim demones b victi miraculis Christi
 filium vociferati sunt. Agedum, pagellâ scripturæ
 riores sumus, de sententia scripti contenditur, ut
 peruestigemus ex verbis adiacentibus. *Corpus meum*
quod pro vobis datur: Sanguis meus b, qui pro multis
ture Adhuc durissimæ partes Caluini sunt, notissimæ
 ciles & explicatæ. Quid ampliùs? Conferte scriptu
 ras, inquit: Maximè. Conspirant Euangelicè
 lus ad stipulatur d. Voces, clausulæ, tota connectio
 nem, vinum, insigne miraculum e, cæleste patrum
 carnem, corpus, sanguinem, reuerenter ingenua
 f. Nihil ænigmaticum, nihil offusum caligat
 quendi. Tamen perstant aduersarij, neque vltimè
 nem faciunt altercandi. Quid agimus? Opinor, ad
 diatur antiquitas, & quod nos alteris alteri sub
 ãti non possumus, illud, omnium sæculorum vana
 randa canicies Christo propior, ab hac line remota
 tior, decidat arbitrio. Non ferunt, prodi se autem
 Dei verbum purum putum inelamant, hominum
 commentarios auersantur. Insidiosè, ineptè. Dei ve
 bum perurgemus, obscurant: Diuos testamur in
 pretes, obfistunt. In summa, sic instituunt, nisi
 rum iudicio steteris, nullum iudicium fore. Ac
 ita se gerunt in omni, quam exercemus, controuer
 sia. De infusa gratia, de inhærente iustitia, de Ecclesi
 conspicua, de necessitate Baptismatis, de Sacramentis
 & Sacrificio, de piorum meritis, de spe, & timore, de
 peccatis

peccatis imparibus, de auctoritate Petri, de clauibus, de votis, de consilijs euangelicis, de cæteris, scripturas neque paucas, & ponderosas Catholici passim in libris, in colloquijs, in templis, in schola citauimus, atque discussimus, eluserunt. Veterum scholia Græcorum, & Latinorum admouimus, abnuerunt. Quid tum denique? Doctor Martinus Lutherus, aut verò Philippus, aut certè Zuinglius, aut sine dubio Calvinus, & Beza fideliter enarrarunt. Egone quenquam vestrum existimem tam esse mucosis naribus, qui hoc artificium monitus non persentiscat? Quare fa-

III.

Naturæ

Ecclesiæ

a Ap. 21.

v. 10.

b Psal.

79. v. 9.

c Isa. v. 2.

d Isa. 35.

v. 8.

e Cant.

6. v. 8.

f Matt.

13. v. 24.

g Cant.

4. v. 8.

h Eph. 5.

v. 23.

i. Cor. 12.

v. 12.

i 1. Tim.

3 v. 15.

k. Ioan.

14. v. 26.

l Matt.

26. v. 18.

TERTIA RATIO.

Avdito Ecclesiæ nomine, hostis expaluit. Sed tamen excogitauit quiddam, quod à vobis animaduerti volo, vt falsi ruinam & inopiam cognoscatis. Senserat in Scripturis tum Propheticis, tum Apostolicis, vbiq; honorificam Ecclesiæ fieri mentionem vocari ciuitatem sanctam *a*, fructiferam vineam *b*, montem excelsum *c*, directam viam *d*, columbā vnicam *e*, regnum Cœli *f*, sponsam *g* & corpus Christi *h*, firmamentum veri *i*, multitudinem illam, cui Spiritus promissus instillet omnia salutaria *k*: illam, inquam vniuersam, nullæ sint vnquam fauces diaboli *k*, morsum lethiferum *l* impacturæ: illam, cui quicumque repugnet, quantumuis ore Christum prædicet, non magis Christo, quàm publicanus aut ethnicus *a*, potest

q 2

tiatur.

a Matt.

18. v. 17.

tiatur. Non est ausus contrauenire sonitu, videtur

Iustitiam Ecclesiam quam toties Scriptura commemorat
refragari, nomen callidè retinuit, rem ipsam fu-
tus, definiendo, sustulit. His enim proprietatibus
lineauit Ecclesiam, quæ penitus ipsam occulant.*a Cal.**Inst. l. 4.**c. 1. num.*

2. & 3.

moram à sensibus, tanquam ideam Platoniam
tis obtutibus hominum per paucorum subijciantur
rum tantummodo, qui singulariter afflati, corpora
aërium intelligentia comprehenderent, & huius
dalitatis participes subtili quodam oculo lustrantur.Vbi candor? Vbi simplicitas? Quæ scripturæ, quæ
sa, qui Patres, hoc penicillo depingunt Ecclesiam.*b Apo. i.*

2. 3.

c Act. 8.

10. 11. &

*seq.*Sunt Christi ad Asiaticas *b* Ecclesias, sunt Petri ad

Ioannis, aliorum, ad diuersas epistolæ: frequenter

Actis Apostolicis inchoantur & propagantur.

c. Quid istæ? num soli Deo & sanctis hominibus

Christianis etiam cuiuscunque generis ministrantur.

Sed profectò, durum telum necessitas est.

Nam qui sæculis omninò quindecim, non opulentiam

non villam, non domum reperiunt imbutam.

a Luthe-
*rus.**b Zuin-*
*glius.**c Calui-*
*nius.*na sua, donec infelix monachus *a* incesto conuul-

votam Deo virginem funestasset, aut Helueti

diator *b* in patriam coniurasset, aut stigmatiga *c* Geneuam occupasset: Ij coguntur Ecclesiam

quam volent, in latebris venditare, & eos pariter

ferere, quos nec ipsi nouerint, neque mortalium quæ

quam aspexerit. Nisi fortè gaudent maioribus

*Henri.**Pantal. in**Chronol.*

lis, quos hæreticos fuisse liquet vt Aërio, Iouen-

no, Vigilantio, Heluidio, Iconomachis, Berengario,

Vvaldensibus, Lolhardo, Vviclefo, Hulsio, quibus

pestifera quædam fragmenta dogmatum emittuntur.

rint. Nolite mirari si fumulos istos non percutimus

quos, modò ad meridianam lucem venero, minime

fuerit laboriosum dispellere.

Hac est enim nostra fermocinatio. Dic mihi, scribis Ecclesiam, quæ sæculis antea actis viguit: omnia

Ob

Obeamus ergo terras & tempora : cui? cætui fidelium : quorum? nomina nesciuntur, sed constat plurimos extitisse. Constat? quibus constat? Deo. Quis dicit? nos, qui diuinitus edocti sumus. Fabula? qui credam? si arderes fide, tam scires hoc, quam te viuere.

Spectatum admisi risum teneatis?

Iuberi Christianos omnes adiungere se Ecclesiæ, cauere ne spiritali gladio trucidentur, in domo Dei pacem colere, huic animas credere columini veritatis isthic querelas omnes deponere, hinc eiectos habere pro ethnicis, nescire tamen tot centenis, tot homines vbinam illa sit, quiue huc pertineant? Vnum illud crepare in tenebris, vbi, vbi sit Ecclesia, tantummodo sanctos & in æthera destinatos ea contineri? Ex quo fit, vt si quis imperium sui præsulis detrectare velit, scelere, soluatur, dummodo sibi persuadeat presbyterum in crimen incidisse, & ab Ecclesia protinus excidisse. Cum scirem aduersarios talia comminisci, quod nullius ætatis Ecclesiæ consuessent, & orbatos tota re, velle tamen inter angustias vocabulum possidere, solabar me vestro acumine, atque adeo mihi pollicebar fore, vt quamprimum huiusmodi technas ex ipsorum confessione cerneretis, statim homines ingenui, & cordati stultas argutias in vestram intextas perniciem discinderetis.

QUARTA RATIO.

Grauis, Ecclesia nascente, quæstio de legitimis
 caremonijs quæ credentium animos disturba-
 uit coacto Apostolorum, & seniorum concilio,
 soluta est. Credidere parentibus filij, pastoribus oues,
 in hac verba mandantibus : *Visum est Spiritui sancto & a. Act. 15.*
nobis a. Sequuta sunt ad extirpandam hæresim, quæ v. 28.

9 3

varia

varia quibusque sæculis pullulauit, Oecumenica veterum Concilia quatuor, tantæ firmitudinis, vt ijs, ante annos mille, singularis honos tanquam diuinis vocibus haberetur *a*. Non abibo longius. Etiam dominicæ, comitijs regni, eadem concilia, pristinum ius, inuiolatamque dignitatem obtinent. Hæc citabo, reque ipsam *b*, Anglia dulcissima patria, contestabor. Si quemadmodum præ te fers, quatuor ista Concilia rouerbere, summum honorem primæ sedis Episcopo, id est, Petro deferres *a*: Incruentum corporis & sanguinis Christi sacrificium in altari recognosces *b*: Beatos Martyres, diuinisque omnes cœlites, vt pro te Christo, supplicent, obsecrabis *c*: Mulierosos apostatas ad infando concubitu, & incestu publico coërcebis *d*, multa facies, quæ demoliris, multa, quæ facis, infecta voles. Porrò Synodos aliorum temporum, nominatim verò Tridentinam, eiusdem auctoritatis, ac fidei cum primis illis fuisse, quando vsus venerit demonstratorum me spondeo, atque recipio. Auctus igitur Conciliorum omnium valido & exquisito præsidio, cur non ingrediar in hanc palæstram animo tranquillo, & præsentem, obseruaturus aduersarium quò se propiciat. Nam & euidentissima producam, quæ distorquere non poterit, & probatissima, quæ respuere non audebit. Fortasse verbosius obloquendo diem extrahere conabitur: sed ab intentis hominibus, si vos ego benè noui, nec aures nec oculos compilauit. Quòd si quis erit omninò tam demens, qui se vnum opponat Senatoribus orbis terræ, & ijs quidem omni exceptione maioribus, sanctioribus, doctioribus, vetustioribus, libenter aspiciam illud os, quod vbi vobis ostendero, reliqua cogitationibus vestris relinquam. Interim hoc monebo. Qui pleno Concilio ritè, atque ordine consummato momentum, & pondus abrogat, videri mihi nullo consilio, nullo cerebro, neque solùm in Theologicis tardum, sed etiam in politicis incon-
 sultum,

a Greg. 1.*a*. ep. 24.*b* Aug. 1.

Elizab.

a Nic.

can. 6.

Chalc.

act. 4.

c. 16.

Constan-

tino c. 5.

b Ep.

conc. in

epist. ad

Nestor.

Nic. can.

24.

c Chal.

act. 11.

d Nic.

conc. apud

Soc. l. 1.

s. 8.

c Vide.

Chalc.

Can. 4.

c. 16. c.

24.

sultum. Si vnquam Dei Spiritus illuxit Ecclesiæ, certè
 illud est tempus immittendi Numinis, quàm omnium
 Ecclesiarum quæ sunt in terris patentissimæ, religio,
 maturitas, scientia, sapientia, dignitas, vnam in urbem
 confluerint, adhibitisque modis omnibus, diuinis, &
 humanis, quibus indagari veritas possit, promissum
 implorent Spiritum *a*, quò salutariter, & pruden- *a Matt.*
 ter sanciat. Profiliat nunc aliquis factionis hæreticae *18. v. 20.*
 magistellus, attollat supercilia, suspendat nasum, *Joan. 14.*
 frontem perfricat, iudicesque suos scurriliter ipse iu- *v. 26.*
 dicet: quos ille ludos, quos iocos dabit? Repertus est
 Lutherus *a* qui diceret, anteferre, se Concilijs, duo *a Luthe-*
 rum suffragia bonorum, & eruditorum hominum *rus. Li.*
 (putatote suum, & Philippi) si quando in Christi no- *de ca.*
 mine consensissent: O circulos! Repertus est Kemni- *Babil.*
 tius *b*, qui Concilium Tridentinum ad suos vertiginis *b Martini*
 importunæ calculos exegerit: quid lucratus? infantiæ, *Kemnitij*
 Dum iste, nicauerit sepelietur cum Ario; Tridentina *examen*
 Synodus quò magis inueterascet, eò magis indies eoq; *Concil.*
 perennius efflorescet. Bone Deus, quæ gentium varie- *Trid.*
 tas, qui delectus Episcoporum totius orbis, qui Re-
 gum, & Rerumpublicarum splendor, quæ medul-
 la Theologorum, quæ sanctitas, quæ lachrymæ, quæ
 ieiunia, qui flores Acadamici, quæ linguæ, quanta
 subtilitas, quantus labor, quam infinita lectio, quanta
 virtutum, & studiorum diuitiæ, augustum illud sacra-
 rium impleuerunt? Audiui ego Pontifices exultantes,
 & in his Antonium Archiepiscopum Pragensem, à
 quo sum creatus presbyter, amplissimos, & prudentis-
 simos viros, quòd in ea schola hæsisent aliquot annis;
 vt nullum Ferdinandi Cæsaris, cui multum debue-
 rant, regalius, & vberius in se beneficium colerent,
 quàm hoc fuit quòd in Tridentino gymnasio legari ex
 Pannonia confedissent. Intellexit hæc Cæsar, qui re-
 uersis ita gratulatus est, *Aluimus vos in schola*
optima.

Huc inuitati fide publica cur non properarunt aduersarij, vt eos palam refellerent, in quos ranunculi coaxant è cauernulis? Hussio, & Hieronymo fregere fidem, inquit. Qui? Constantiensis Concilij proceres. Falsum est nullam enim dedere, sed nec in Hussium tamen animaduersum fuisset, nisi homo perfidiosus & pestilens, retractus ex fuga, quam ei Sigismundus Imperator periculo capitis interdixerat, violatis etiam conditionibus, quas scripto pepigerat cum Caesare, vim omnem illius diplomatis eneruasse. Refellit Hussium præcipitata malitia. Iussus enim, cum barbaras in sua Bohemia tragœdias excitasset, semetipsum sistere Constantiæ despexit prærogatam Concilij, securitatem petijt à Caesare. Caesar obsequauit, Christianus orbis resignauit, maior Caesare. Redire ad mentem hæresiarcha noluit, periit. Hieronymus verò Pragensis furtim venit Constantiam, protectus à nemine, deprehensus comparuit, perorauit, habitus est perbenignè, liber abiit quò voluit, sanatus est hæresim eiurauit, relapsus est, exustus est. Quid torques vnum exemplum de sexcentis exagitant? Repetant annales suos, Martinus ipse Lutherus, odium Dei, & hominum, Augusta positus coram Cardinale Caietano, nonne quod potuit, eructauit, & Maximiliani literis communitus, excessit? Idem accitus Vvormatiam, cum & Caesarem, & plerosque Imperij principes haberet infensos, nonne Caesaris verbo tutus fuit? Postremo Lutheranorum, & Zuinglianorum capita, præfente Carolo quinto, hæreticorum hoste, victore, domino, nonne datis inducijs, confessiones suas toties innouatas exhibuere comitijs Augustianis, & sospites abiire? Haud secus, literæ Tridentinæ locupletissimas aduersario cautiones prouiderant: vt nolui. Nimirum se iactat in angulis, in quibus vbi trita verba Græcorum sonuerit, sapere videatur: abhorret à luce, quæ literarum torem in numero poneret, & ad honesta subsellia deopæ-

Io. Huss.

*Hieron.
Prag.*

*Anno
1518.
Anno
1521.*

*Augu-
stana.
Confessio.
a Vide
Cœc. Trid.
sess. 13.
15. & 18.*

deuocaret. Catholicis Anglis tale chirographum impunitatis impetrent, si diligunt salutem animarum. Nos Husium non causabimur, in curiam, verbo Principis innixi, conuolabimus.

Sed ut vnde sum egressus eo regrediar, Concilia generalia mea sunt, primum, vltimum, media: his pugnabo. Hastam expectet aduersarius amentatam, quam euellere nunquam poterit: prosteratur in eo Satanas, Christus viuat.

QVINTA RATIO.

Antiochia, qua primum in vrbe, Christiano-
rum nobile cogmentum increbuit, doctores a
id est eminentes Theologi, & Prophetæ, id est,
concionatores perquam celebres, floruerunt. Huiusce
generis scribas, & sapientes, doctos in regno Dei, noua pro
mentes & vetera a, Christum callentes, & Moysen,
Dominus ipse futuros gregi prospexerat. Hos ingen-
tis beneficii loco donatos explodere quanti maleficii
est? explosit aduersarius. Quid ita? qui stantibus illis
concidisset. Id ego cum pro certissimo comperissem,
pugnana simpliciter exoptaui, non illam ioculararem,
qua turbæ velitantur in compitis, sed istam seueram,
& acrem, qua congregimur in vestris philosophorum
spacijs.

V.

Patres.

a Act. 13.

v. 1.

1. Cor. 12.

v. 28.

Eph. 4.

v. 11.

1. Cor. 14.

v. 1.

seq.

a Matt.

13. v. 32.

...Pede pes, densusque viro vir.

Ad Patres si quando licebit accedere, confectum est
prælium tam sunt nostri, quam Gregorius ipse deci-
mus tertius, filiorum Ecclesiæ Pater amantissimus.
Nam, ut omittam loco sparsa, quæ ex monumentis ve-
terum conquisita, nostram fidem appositè affirmate-
que propugnant, tenemus horum integra volu-
mina, quæ de industria religionem, quam tuemur

a S. Dio. euangelicam distinctè copioseque dilucidant. Du-
Areop. de plex Hierarchia Martyris a Dionysij, quas classes, quæ
quo vide sacra, quos ritus edocet? Pupugit ea res Lutherum b
S. Syn. tam valdè, vt huius opera *simillima somnijs, nec non perni-*
Act. 4. *ciosissima* iudicaret. Imitatus parentem Cauffeus c
Adon. nescio quis terræ filius ex Gallia, non est veritus hunc
Treu. in Dionysium inclytæ gentis Apostolum, vocitare *detr-*
martyr. *rum senem.* Centuriatores d vehementer offendit Ignatius,
Syng. offendit & Calvinum, vt in eius epistolis *deformis*
Suid. *neuos, & putidas nenas e* hominum quisquiliæ, nota-
Metap. rint. Censoribus illis *fanaticum quiddam a* Irenæus edi-
b Luth. dit: Clemens auctor Stromatum, *zizania, facesque b* pro-
Comm. in tulit: reliqui patres huius æui, sanè Apostolici viri,
1. 13. 17. *blasphemias, & monstra postevis reliquerunt.* In Tertullia-
Deu. item no rapiunt auidè, quod à nobis edocti, nobiscum com-
in captiu. muniter deestentur: sed meminerint, libellum de
Babyl. præscriptionibus c qui nostri temporis sectarios tam
c Cauf. insigniter percujit nunquam fuisse reprehensum.
seus Hippolytus Portuenfis d Episcopus, quàm belle, quàm
Dial. 3. clarè, Antechristi neruum, Lutherana tempora, præ-
c 11. monstrauit? Eum propterea *scriptor em infantissimum &*
d Cent. *laruam a* nominant. Cyprianum, delicias & decus
2. ca. 10. Africae, Gallicanus ille criticus b, & Magdeburgici c,
e. Cal. *stupidum, & destitutum Deo & deprauatorem penitentiæ*
Inst. l. 1. c. nuncuparunt. Quid admisit? Scripsit enim de virginibus,
11. n. 29. de lapsis, de vnitæ Ecclesiæ tractationes eiuſmo-
a Cent. 2. di, eas etiam epistolas Cornelio Romano Pontifici, vt
cap. 5. nisi fides huic martyri detrahatur, Petrus Martyr Ver-
b Vide cè. milius, omnesque cum eo foederati peiores adulteris,
l. l. c. 10. & sacrilegis habeantur. Ac ne singulis insistam diu-
c seq. tius, Patres huius sæculi damnantur omnes, quippe qui
c Tertul. *doctrinam de penitentiæ mirè deprauavint a,* quo pacto
l. de pres. nam austeritas Canonum quæ viguit ea tempeſtate,
c pnt. har. maiorem in modum displicet huic sectæ plausibili,
d Hipp. quæ triclinijs aptior quàm templis, voluptarias aures,
c rat. de titil-
of. secul. a Iuel. c. b Cauff. dial. 8, c 11. c Cent. 3. c, d 4. a Cent. 3. c. b.

titillare & puluillos omni cubito *b* solet affuere. Quid *Canones*
 ætas proxima, quid peccauit? *Chrysostronus & ij Pa. Pœnitent-*
tres iustitiam fidei sedè a videlicet obscurarunt. Nazianze-
 nus, quem honoris causa, *Theologum veteres appel-*
larunt, *Causæ iudice b, Fabulator, quid affirmaret, b Ezech.*
nescit. *Ambrosius à Catodæmone fasciatus est.* *Hierony. 13. v. 18.*
mus equè damnatus, atque diabolus, iniuriosus Apostolo c, a Pref.
blasphemus, sceleratus, impius. *Vnus Gregorio Massauio d in Cen. 5.*
pluris est Calvinus, quàm centum Augustini. *Parum est b Causæ.*
centum Lutherus c nihili facit aduersum se mille Augu. Dea. 6. 7.
stinos, mille Cyprianos, mille Ecclesias. *Longius rem dedu-*
cere, superuacaneum puto. Nam in hos, qui bacchan-
tur, quis miretur in Optatum, Athanasium, Hilarium, in Act.
Cyrrillos, Epiphanium, Basilium, Vincentium, Apost. c.
Fulgentium, Leonem, Gregoriumque Romanum 23. v. 3.
fuisse procacissimos? d Test.

Quamquam si datur vlla rebus iniustis iusta defen- *Stanch.*
 sio, non inficior, habere Patres, ybicunque incideris, *l. de Tri-*
 quod isti, dum sibi consentiunt, necessariò stomachen- *nit.*
 tur. *e Luth.*

Etenim qui odore stata ieiunia, quo animo oportet *l. contra*
 esse in Basilium, Nazianzenum, Leonem, Chrysosto- *Herr.*
 mum, qui de *Quadragesima, & indictis ieiuniorum Reg. Ann.*
 ferijs, tanquam de rebus iam vsitatis, conciones egre-
 gias publicarunt?

Qui suas animas auro, libidine, crapula, & ambi-
 tiosis conspectibus vendiderunt, possuntne non esse
 inimicissimi Basilio, Chrysostrono, Hieronymo, Au-
 gustino, quorum excellentes libri de Monachorum *a Aug. l.*
 instituto, regula, virtutibus, teruntur? *22. de Ci-*

Qui captiuam hominis voluntatem inuexere, qui *uit. Des*
 Christiana funebria sustulere, qui Diuorum reliquias *ca. 8.*
 incendere, sintne placabiles Augustino, qui de libero *b Ser. de*
 arbitrio, libros tres, De cura pro mortuis, vnum, De *diuers.*
 Miraculis ad Basilicas, & memorias Martyrum, proli- *34. Or*
 xum caput nobilissimi operis *a & conciones aliquot seq.*
b exarauit?

Qui

- a Aug.* Qui fidem suis captiunculis metiuntur, nonne suc-
Cont. ep. censeant Augustino, cuius est insignis epistola contra
Man. Manichæum, qua se profiteretur *a* Antiquitati, Consen-
quam vo- tioni, successioni perpetuæ, & Ecclesiæ quæ sola inter
cant fun- tot hæreses Catholicæ nomen vsucapione vendicat
da. c. 4. assentire?
- b Optatus* Optatus, Mileuitanus Episcopus, Donatianam par-
l. 1. & 2. tem reuincit *b* ex communione Catholica, nequitiam
com. Par- accusat *c* ex decreto Melchiadis, hæresim refutat de
meni. ordine Romanorum Pontificum, insaniam patet
c Lib. 1. ex Eucharistia *e* & Chrismate contaminatis, sacrile-
d Lib. 2. gium horret *a* ex diffractis altaribus, in quibus Christi
e Lib. 2. membra portata sunt, pollutisque calicibus *b*, qui Christi
a Lib. 6. sanguinem tenuerunt. De optato quid sentiant, auco scire,
b Lib. 6. quem Augustinus *c* vt venerabilem, & Catholicum
c Aug. Episcopum, Ambrosio parem, & Cypriano, quem Ful-
l. 1. cont. gentius *d* vt sanctum vt fidelem Pauli interpretem,
Pyrmen. Augustini similem, & Ambrosij, meminerunt.
- e de v-* Athanasij Symbolum in templis concinunt. Num
nit. c. 16. fauent ei, qui Antonium Eremitam Aegyptium *e*,
e lib. 3. grauis auctor, accurato libello dilaudauerit, quique
de doct. cum Alexandria Synodo *b*, iudicium sedis Apostoli-
Christ. cæ, Diui Petri, suppliciter appellarit? Prudentius in
c. 40. hymnis, quos decantes? quoties ad eorum cineres, &
d Fulg. ossa regem martyrum veneratur? Num hunc proba-
lib. 2. ad bunt?
- Monim.* Hieronymus pro Diuorum reliquijs, & honori-
a Vide bus scribit in Vigilantijs: In Iouinianum, pro virgi-
S. Hier. nitatis gradu. Hunc cine patientur?
de scrip. Ambrosius *a* tutores suos Geruasium, & Protasium,
Eccles. celebritate potissima, in Arianam ignominiam hone-
b Vide stauit: cui facto diuinissimi Patres *b* encomium tri-
ep Syno. buere: quod factum, Deus *c* non vno prodigio deco-
Alex. ad rauit. Num beneuoli sunt Ambrosio futuri?
Feli. 2.
- a Vide ep. D. Ambr. ad Ital. To. 3. Suriij, & eiusd. Item ser. 91. b. Aug.*
l. 22, de Ci. Dei, cap. 8, c Greg. Turo. l. de glor. Mar. c. 46. Metaphr.

Grego-

Gregorius magnus noster Apostolus, planissimè
 noster est, eoq̄ue nomine nostris aduersarijs odiosus,
 quem Caluini rabies negat in schola sancti Spiritus
 educatum a propterea quodd sacras imagines, illitera-
 torum libros appellasset.

a Calu.
 Inst. l. 1. c.
 12. m. 5.

Dies me deficeret numerantem Epistolas, Concio-
 nes, Homilias, Orationes, Opuscula, Disceptationes
 Patrum, in quibus ex apparato, grauter & ornatè no-
 stra Catholicorum dogmata roborarunt. Quàm diu
 apud bibliopolas ista venierint, tam diu frustrà no-
 strorum codices prohibentur: frustrà seruantur adi-
 tus oraq̄ue matritimæ: frustrà domus, arca, scrinia,
 capsulæ disquiruntur frustrà tot portis minaces tabu-
 la suffiguntur. Nullus enim Hardingus, nec Sande-
 rus, nec Stapletonus, nec Bristolus hæc noua somnia
 vehementiùs, quàm hi, quos recensui Patres, insectan-
 tur. Talia cogitanti accreuit animus, & desiderium
 pugnae, in qua, quoquo se mouerit aduersarius, nisi
 gloriam Deo cesserit, feret incommodum. Patres ad-
 miserit: captus est, exclusit: nullus est.

Adolescentibus nobis ita contigit. Ioannes Iuëllus
 antesignanus Calvinianorum Angliæ, Catholicos ad
 Diui Pauli Londinensium, incredibili iactantia laces-
 sit, inuocatis per hypocrisin, & imploratis Patribus,
 quicunq̄ue intra salutis annum sexcentimum cla-
 ruissent. Accipiunt conditionem memorabiles viri,
 qui tum exulabant Louanij, summis licet difficultati-
 bus propter iniquitatem suorum temporum circum-
 septi. Ausim dicere, tanto popularibus nostris bono
 fuisse illam Iuëlli astutiam, inscitiam, improbitatem,
 impudentiam, quas ij scriptores foeliciter expande-
 runt, vt vix aliud quidquam memoria mea prouenerit
 Anglorum Ecclesiæ laboranti fructuosius: Edictum
 continuè valuis appenditur, ne qui codices illiusmodi
 legerentur, neve haberentur, quàm tantis clamori-
 bus propemodum extorti prodijissent, didicere qui-
 cunque

cunq̄ue negotium attigissent, Patres fuisse Catholicos, id est, nostros.

*Lib. de
vit.
Iuël.*

Neque hoc sibi suisque vulnus inflictum Laurentius Hemfredus tacuit : qui cum alie Iuëllum quoad cetera sustulisset, vnam ei notam asperit inconsiderantia, quod Patrum calculos recepisset, quibuscum sibi nihil esse commercij, nec fore, sine vlla circūuisione proloquitur.

Pertentauimus etiam familiariter aliquando Tobiam, Matheum, qui nunc in concionibus dominatur, quem propter bonas artes, & virtutum semina dileximus, ut responderet ingenuè, possetne qui Patres assiduus lætaret, istarum esse partium, quas ille luserat. Retulit, non posse, si pariter eos legeret, isque crederet. Verissimum hoc verbum est, neque aliter, aut eum nunc, aut Matthæum Huttenum, qui *vir nominatus in paucis*, versare dicitur, aut reliquos aduersarios, qui hoc faciunt, sentire arbitror.

Hactenus ergo securus in hanc aciem potui descendere bellaturus cum ijs, qui quasi auribus lupum teneant aeternam causam maculam cogantur inurere, sine recusent Patres, siue deposcant. Nam in altero fugant, in altero suffocantur.

SEXTA RATIO.

*VI.
Firma-
menta
Patrum
Io 5. v.
39.*

SI quibus vnquam cordi curaque fuit id quod maximè nostris fuit, & esse debet, *Scrutamini scripturas*. Facile principes, & palmares in hoc genere sanctissimi Patres extitere. Horum opera sumptuose rot gentibus & linguis transcripta Biblia : & importata sunt : Horum periculis & cruciatibus, erepta de flammis hostilibus, & vastitate, horum laboribus, & vigilijs, omnem in partem enucleata studiosissime :
die

die noctuque sacras literas imbibere, de suggestis omnibus sacras literas edidere, immensa volumina sacris literis ditauere, fidelissimis commentarijs sacras literas explicuere, cibos, & in ediam sacris literis condidere, occupati denique sacris in literis ad senectutem decrepitam peruenerunt.

Quod si frequentes ipsi quoque, ab Auctoritate Maiorum, ab Ecclesiae praxi, à Successione Pontificum, à Concilijs œcumenicis, à Traditionibus Apostolicis, à Cruore Martyrum, à Scitis Præfulum, à Vitis euentisque mirabilibus argumentari sunt: tamen omnium maximè, & libentissimè Sanctarum Literarum testimonia densa conglobant, hæc premunt, in his habitant, huic *armaturæ fortium*, duces robustissimi, facta tecta Ciuitatis Dei contra nefarios impetus quotidie munientes optimo iure, primas partes honoratissimasque porrigunt.

Cant. 4

v. 4

Quod magis demiror illam exceptionem aduersarij superbam & fatuam, qui velut aquam in profluente quaritans, sic in scripturis confertissimis scripturarum penuriam obiecit. Tantisper se patribus assensurum dicit, dum Sacris Literis adhærescunt. Num loquitur ex animo? Curabo igitur procedant armati atque stipati Christo, Prophetis, Apostolis atque omni apparatus Biblico, celeberrimi auctores, antiquissimi Patres, sanctissimi viri, Dionysius, Cyprianus, Athanasius, Basilus, Nazianzenus, Ambrosius, Hieronymus, Chrysostomus, Augustinus, Latinusque Gregorius. Regnet in Anglia fides illa, vtinam regnet, quam hi Patres amicissimi scripturarum ex scripturis extruunt. Quas afferunt, afferemus: quas conferunt, conferemus: quod inferunt, inferemus, placet? excrea dic sodes. Minime verò, inquis, nisi rectè exponant. Quid est hoc ipsum, rectè? Arbitratu tuo. Nihilne pudet Labyrinthi?

Ergo cum sperem in Academijs florentissimis, confociatum iri benè multos, qui non

non pingui Minerua, sed acuto iudicio in has controuersias inspecturi sunt, & horum responsa nugatoria libraturi, latus hunc diem campæstolabor, ut qui contra syluestres tumultos mendicorum inermium nobilitatem & robur Ecclesiæ Christi cogitem eductere.

SEPTIMA RATIO.

VII. *Historia. Generales Historici.* **P**ristinam Ecclesiæ faciem historia prisca respicit. Huc prouoco. Certè antiquiores historici (quos etiam vsurpant aduersarij) ferè numerantur. Eusebius, Damasus, Hieronymus, Ruffinus, Orosius, Sozomenus, Theodoretus, Cassiodorus, Gregorius Turonensis, Vsuardus, Regino, Marianus, Sigebertus, Zonaras, Cedrenus, Nicephorus. Quid narrant? Nostrorum laudes, progressus, vicissitudines, hostes. Imò verò, quod obserues diligenter, illi qui dissident à nobis odio capitali Philippus, Pantaleon, Funccius, Magdeburgici, quàm se adscribendam vel chronologiam, Ecclesiæ, vel historiam appulissent, nisi nostrorum gesta colligerent, ac inimicorum Ecclesiæ nostræ fraudes & scelera exaceruarent, mille quingentos annos argumento vacui prætermitterent.

Historici certarum Gentium. Cum his considera peculiare certarum historiographos regionum, qui vnus acta cuiusque populi curiosius, operosiusque scrutati sunt. Ij quasi Spartam adepti quam locupletare modis omnibus, & perpolire cuperent. qui ne conuiuia quidem lautiora, aurea, nicas, aut pugionum capulos, aut inaurata calcaria, talesque minutias, si nouitatem saperent, tacuere: profectò, si quid in religione mutatum, aut à primis degeneratum sæculis inaudissent, frequentes memorassent, si non frequentes, saltem aliqui: si non aliqui,

aliqui, vnus aliquis absque dubio. Nullus omnino, neque beneuolus nobis, neque maleuolus, non modò quicquam tale prodidit, sed nec significauit.

Verbi gratia. Dant nobis aduersarij, nec aliter possunt, fuisse Romanam Ecclesiam aliquando Sanctam, Catholicam, Apostolicam: tum, cùm hæc à Diuo Paulo promerisset elogia: *Vestra fides annunciat in vniuerso mundo. Sine intermissione a memoriam vestri facio: Scio quoniam veniens b ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam: Salutant vos omnes c Ecclesie Christi: Vestra enim obedientia d in omnem locum diuulgata est.* Tum, cùm ibi Paulus in libera custodia e, disseminaret Euangelium: Tum, cùm in ea quondam Babylone f coelectam Ecclesiam Petrus regeret: Tum cū ille Clemēs apprimè laudatus ab Apologo g sederet ad ipsa gubernacula: Tum, cùm profani Cæsares vt Nero, Domitianus, Traianus, Antonius, Romanos Pontifices laniarent. Tum etiam, vel Caluino teste, cùm Damasus, Siricius, Anastasius, Innocentius, clauum tenerent Apostolicum. Hoc enim sæculo, nihil adhuc, præsertim Romæ, digressos ab Euangelica doctrina a, liberaliter ille concedit.

Quando igitur hanc fidem tantopere celebratam Roma perdidit? quando esse desijt, quod ante fuit? Quo tempore, quo Pontifice, qua via, qua vi, quibus incrementis, urbem, & orbem religio peruasit aliena? quas voces, quas turbas, quæ lamenta progenuit? Omnes orbe reliquo sopiti sunt, dum Roma, Roma inquam noua Sacramenta, nouum Sacrificium, nouum religionis dogma produceret? Nullus extitit historicus, neque Latinus, neque Græcus, neque remotus, neque citimus, qui rem tantam vel obscure iaceret in commentariis?

Ergo perspicuum hoc quidem est, si quæ nos credimus, historia multa & varia, nuncia vetustatis, vita memoria loquitur, ac repetit affluenter quæ isti ob-

r

trudunt,

Rom. 1.

v. 8.

a Ro. 1.

v. 9.

b Ro. 15.

v. 29.

c Ro. 16.

v. 16.

d Ro. 16.

v. 19.

e Act. 28.

v. 30.

f 1. Pet. 5.

v. 13.

Hiero. in

ca. script.

Eccles. 5.

Euse. 2.

hist. c. 14.

g Phil. 4.

v. 3.

Iren. l. 3.

cap. 3.

a Calui-

nus Inst.

l. 4. c. 2.

nu. 3. 5.

in ep. ad

Sadol.

trudunt, nulla narratio post homines natos in Ecclesia valuisse commemorat: & historicos esse meos, & incursiones aduersarias esse frigidissimas, quæ nihil mouere possint, nisi prius receptum sit, omnes omnium temporum Christianos in spissam perfidiam, atque in gehennæ voraginem corruisse, donec Lutherus Bonam constuprasset.

Vide
Cod. in
an. 1523.

OCTAVA RATIO.

EGo verò, præstantissimi viri, cum de multis heresibus, quædam apud me opinosissimorum portenta reputo, quæ mihi venient expugnanda: me ipsum inertia vecordiaque condemnem, siculquam in experiundo facultatem aut vires extimeret. Sit ingeniosus, sit eloquens, sit exercitatus, sit omnium librorum helluo tamen aridus, & balbus appareat necesse est, cum hæc tam *adynata* sustentabit. Dileputabitur enim, si fortè nobis annuent, De Deo, De Christo, De Homine, De Peccato, De Iustitia, De Sacramentis, De Moribus. Videro an ausint adferre quæ sentiunt, quæque rebus addicti necessarijs diuulgant in scriptiunculis. Faxo, norint ista suorum *adynata*.

VIII.
Parado-
xa.

De Dec.
a Calu.
Inst. l. 1.
c. 18. l. 2.
c. 4. l. 3.
e. 23. &
24. Pet.

Mar. in

1. Sam. 2. Deus est auctor & causa peccati, volens, suggestens, efficiens, iubens, operans, & in hoc impiorum a Melact. scelerata consilia gubernans. Proprium Dei opus fuit, ann. in c. vt vocatio Pauli, sic adulterium Dauidis a, Iudaque Ro. 8. proditoris impietas. Monstrum hoc, cuius Philipp. Vvitem, pum aliquando puduit, Lutherus b tamen à quo Philippus 1524. hauserat, quasi oraculum caeleste miris extollit b Sic do- laudibus, & alumnum suum eo nomine tantum non cet Luth. exæquat b Apostolo Paulo. Percontabor etiam quid in asser. animi Luthero fuerit, quem Angli d Caluiniani v- 36. & in trum diuinitus datum ad orbem illuminandum pronun- reso. asser. ciant, cum hunc versum demeret a supplicationibus Ecclæ 36. & in l. de seruo arbitrio. c Lutherus Præfat. in Philip, in epist. ad Roman.

Ecclesiæ, Sancta Trinitas vnus Deus, miserere nobis.

Apol.

Mox ad personam Christi progrediar. Quæram Eccl.

ista sibi quid velint. Christus Dei filius, Deus de Deo, Angl.

Caluino b, Deus ex sese: Beza c, non est genitus de Pa-

tris essentia. Item, Duæ constituentur in Christo vnio-

nes hypostaticæ d, altera animæ cum carne, Diuinita-

tis cum Humanitate altera. Locus apud Ioannem, Ego 1543.

☉ Pater vnum sumus. Non ostendit ad Christum Deum De Chr.

homoouision a Deo Patri. Sed & anima mea, inquit sto.

Lutherus b, adit hoc verbum homoouision. Pergite. Chri-

stus ab infantia non fuit gratia consummatus c, sed Inst. l. 1.

animi docibus velut cæteri homines, adoleuit, vsu fa-

ctus quotidie sapientior, ita vt puerulus d ignorantia 23. 24.

laborarit. Quod perinde est, ac si dicerent originis c Be. in

labe, & vitio sordidarum. Sed cognoscite diriora Hesbu.

Christus cum orans in horto, sudoribus aquæ mana-

ret & sanguinis, sensu damnationis æternæ cohorrui contra

a, vocem edidit sine ratione, sine spiritu, vocem do-

loris impetu repentinam b, quam, vt non satis media-

tam, celeriter castigauit. Estne aliquid amplius? vnit. hy-

Attendite. Christum cum actus in crucem excla-

marer, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me, dua. in

accensus est flammis c inferni, desperationis vocem Christ.

emissit d, non aliter affectus, quam si pereundum ei

foret internecone sempiterna: His etiam si quid a Calu.

possunt, addant. Christus inquiunt, descendit ad in-

feros, id est, Mortuus gehennam gustauit a, nihi-

lo minus quam animæ damnatorum, nisi quod si-

bi restituendus erat. Quandoquidem enim mor-

te corporea nihil nobis profuisset b, anima quoque Latom.

r 2

luctari c Buce. in

Lu. 2. Cal. in har. eu. d 1. Luc. Loff. Hen. Melan. in Eu. do. 1. post

Epi. a Marlorat. in Matt. 26. b Calu. in Har. Euang. c Brent.

in Luc. par. 2. ho. 65 ☉ in Cathec. an. 1551. ☉ in Io. hom. 54. d

Cal. in Harm. Euã. in eandẽ sent. Loff in Mat. 26. a Schmidel.

ronc. de pass. ☉ cena domini Aepinus com. in ps. 16. b Cal. Inst.

lib. 2. c. 16. num. 10, 11. Bren. in Catech. an. 1551.

a Calu.
Inst. lib.
2. c. 16.
nu. 12.
b 1. Ti. 2.
v. 5.
c Apo. 2.
v. 11.
a Buterus
in Matth.
cap. 26.
De Ho-
mine.
a Illyri.
in varijs
l. de ori.
pec. Sar-
cer. de
conf. ve.
Eccles.
AEpin.
de imb.
& pecc.
Sanct.
Kemm.
con. cens.
Col.
a Cal. l.
4. Inst.
c. 15. nu.
10. 11.
De pec-
cato.

luctari cum morte debuit aeterna, atque hoc modo no-
 strum scelus suppliciumque dependere. Ac ne quis
 fortè suspicetur istud Caluino per incuriam obrep-
 se, idem Caluinus omnes vos, *si qui doctrinam istam sole-
 rij plenam exagitastis, perditos a* appellat nebulones. Tem-
 pora, tempora cuiusmodi monstrum aluistis? Cruor
 ille delicatus & regius, qui de innocentis Agni corpo-
 re lacerato fiscoque scaturijt, cuius cruoris vna quavis
 guttula, propter dignitatem Hostiae, mille mundos re-
 dimere potuisset, nihil humano generi profecit, nisi
 mediator Dei, & hominum b homo Christus Iesus e mortem
 quoque secundam, mortem animae, mortem gratiae,
 peccati solius, & exitiabilis blasphemiae sociam pertu-
 lisset? Prae hac insania modestus videbitur Buterus,
 quanquam est impudens, qui infernum in simbolo
 a, sepulchrum accipit, per Epexegesin valdè praposte-
 ram, ac potius Tautologiam ineptam, atque solidam,
 Anglicani sectarij, pars Caluino, Idolo suo, pars Bu-
 cero, magno magistro solent accedere: pars etiam
 submurmurant in hunc articulum, ne quid facessat ul-
 trà molestiae, quemadmodum sine tumultu penitus
 eximatur de Symbolo. Id verò etiam fuisse tentatum
 in conuenticulo quodam Londinensi, meminij narra-
 re mihi qui interfuit Richardum Chenium, miseri-
 mum senem, male mulctatum à latronibus foris, ne-
 que tamen ingressum in paternam domum. Haec enim
 de Christo.

De Homine a quid? Imago Dei penitus in homine
 deleta est, nulla boni scintilla superstite: tota natura
 quoad omnes animae partes ita funditus euerfa, vt ne
 renatus quidē, & sanctus quicquam sit aliud intrinse-
 cus, nisi mera corruptio a, atque contagio. Quorsum
 ista? Vt qui sola fide gloriam rapturi sunt, in omnium
 turpitudinum coeno volutati, naturam accusent, vir-
 tutem desperent, praecpta deonerent.

Huc Illyricus, Magdeburgensium Primpilus, illud
 suum

suam adiecit immane placitum de originis peccato, *b Illyri.*
 quod esse vult, Intimam substantiam animarum *b, in vari.*
 quippe quas, post Adami lapsum, Diabolus ipse pro- *l. de pec.*
 creet, & in sese transformet. Hoc quoque tritum est in *origi. vide*
 hac fece, omnia peccata esse paria *a:* sed ita (ne Stoici *Hesbusi*
 reuiuiscant) si Deo iudice ponderentur. Ac si Deus æ- *in ep. ad*
 quisimus iudex, oneri nostro cumulum potius, quam *Illyr. An*
 leuamentum faceret, & id quod non est in re, cum sit *peccatum*
 ipse iustissimus, exaggeraret. Hac trutina, non leuius *sit sub-*
 in Deum seuerissimè iudicantem deliquerit ille cau- *stantia.*
 po qui gallum gallinaceum, quando non est opus, oc- *a Calu.*
 ciderit, quam infamis ille ficarius, qui plenus Beza, *in Anti-*
 Gallum Heroa Guiffum, admirabili virtute princi- *dot. Conc.*
 pem, dispiosa fistula clanculum interemit; quo faci- *Trid. Idē*
 nore nihil vidit orbis noster ætate nostra funestius, *docuerat*
 nihil luctuosius. *V vicles.*

Sed fortasse, qui tam sunt in peccati conditione te- *apud*
 trici, magnificè philosophantur de diuina gratia, quæ *V val. li. 2*
 huic malo succurrere ac mederi possit. Præclaras verdè *de Sacr. e.*
 isti partes assignant gratiæ, quam neque infusam cor- *154.*
 dibus nostris, neque ad resistendum sceleribus vali- *De Gra-*
 dam esse latrant, sed extra nos in solo Dei fauore *a tia.*
 collocant: qui fauor non emendet impios, nec purget, *a Luth. in*
 nec illuminet, nec ditet, sed veterem illam sentinam *Resp. con-*
 adhuc manantem, atque fatentem, ne deformis, & *tra Louã.*
 odiosa putetur, Deo coniuente, dissimulet. Quo suo *b Buce.*
 plasmate tantoperè delectantur, vt ne Christus qui- *in Io. 1.*
 dem aliter apud illos *b gratia plenus, & veritate dica-* *V vall.*
 tur, quam quod ei Deus Pater mirandum in modum *in nata,*
 fauerit. *Christi.*

Quæ res ergo iustitia est *c?* Relatio. Non enim ex *Bren.*
 Theologicis concinnata virtutibus Fide, Spe, Chari- *hom. 12.*
 tate, quæ animam suo nitore conuestiant, sed tantum *in Ioan.*
 occultio delicti, quam qui sola Fide prehenderit, ille *Cent. l. 1.*
 F 3 tam *cap. 4.*
De iustitia c Hesbusius Iustif. in resp. ad 115. obiect. Illyric.
in Apol. confess. Antuer. c. 6 de Iustif.

- a Calu. l.* tam de salute certus est, ac si iam pridem interminato
3. Inst. c. 2 coeli gaudio a fruereetur.
nu. 28. Agè, somniet hoc: sed vnde constare poterit de fu-
 42. tura perseuerantia, qua qui caruit *b*, exiuit infelici-
b Matt. mus, licet ad tempus purè, pieque Iustitiam coluisset
 12. v. 45. Imò verò hæc tua Fides, Calvinus *c*, ait, nisi tuam ti-
Luc. 11. bi perseuerantiam firmè prænunciet, vt allucinari ne-
 v. 26. queas, tanquam inanis & languida sperneretur. Ag-
c Calu. nosco discipulū Lutheri. Christianus, inquit *a* ille, est
Inst. l. 3. volens, non potest salutem perdere, nisi nolit credere.
c. 2. n. 4 Ad Sacramenta festino. Nullum, nullum, non duo,
a Luthe- non vnum, ô Sancte Christe! reliquerunt. Ipsorum
rus l. de quippe panis, venenum est. Baptismus, etsi adhuc ve-
ca. Babyl. rus est, tamen ipsorum iudicio nihil est, non est vnda
De Sacra- salutaris, non est canalis gratiæ, non deriuat in nos
mentis. Christi merita, sed significatio dumtaxat *a* salutis est.
a Calu. Itaque nihilo pluris Baptismus Christi quoad natu-
Inst. l. 4. ram rei: quam Ioannis *b* fecere cæremoniam. Si habeas
c. 15. nu. rectè: si careas, nihil damni: crede, saluus es *c* amequam
 2. & 10. abluare. Quid ergo paruuli, qui nisi iuuentur virtute
b Cal. l. 4. Sacramenti, sua Fide miselli nihil assequuntur? Potius
Inst. c. 15. quàm Sacramento Baptismatis quicquam tribuamus,
n. 7. Cent. inquit *d* Magdeburgici, demus inesse Fidem ipsis
 1. l. c. 10. ipsis infantulis, qua seruentur, cuius Fidei pulsus
c Luth. quosdam abditos intelligant ipsi, qui viuant necne,
l. de ca. nondum intelligunt. Durum. Si hoc aded durum est,
Bab. Lutheri pharmacum auditote. Præstat, inquit, omit-
d Magde- tere *a*, quandoquidem nisi credat infans, nequicquam
burg. Cæt. lauatur, Hæc illi quidem ancipites animo, quidnam
 1. & 5. c. 4 enuncient categoricè. Ergo Balthasar Pacimontanus,
a Luth. ditribitor interueniat: qui parens Anabaptistarum,
aduersus cum paruulis motum Fidei non posset affingere, Lu-
Cochl. theri cautiunculam approbavit, & paedobaptismum
Item eiiciens è templis, neminem, nisi adultum fon-
epist. ad te sacro decreuit abluere. Ad reliqua Sacramen-
Melanct. ta quod
) Tom. 2. & in epist. ad Vval. Anabaptista.

ta quod attinet, quamuis illa bestia multiceps a hor. 13. v. 1. rendas eieceret contumelias, tamen quia quotidiana De moriam sunt, & callum auribus obduxerunt, hic prætereo. bus.

Restant Hæreticorum de vita, & moribus frustra a Luth. nocentissima, quæ Lutherus euomuit in chartas, vt ex *serm. de vnus pectoris impuro gurgustio pestem lectoribus Matri. inhalaret. Audite patienter, & erubescite, & mihi date b Idem veniam recitanti. Si nolit vxor a, aut non possit, veniat in lib. de ancilla. Siquidem res vxoria tam b est cuique necessaria. vit. con- ria, quàm esca, potus, somnus, Matrimonium c multo iugali. præstantius. Eam Christus eam Paulus dissuasit c Idem hominibus Christianis. Sed hæc fortasse propria Lu. in asser. theri sunt. Non sunt. Etiam nuper a meo Charco e, art. 16. sed miserè, timideque defenduntur. Vultis ne plura? d Idem Quidni? Quamò sceleratior es, inquit, tantò vicinior li. de vo. gratia. Omnes actiones bonæ peccata sunt, Deo iudi- mo. ce a, mortifera? Deo propitio, leuiuscula. Nemo ma- d Char. lum suapte b voluntate cogitat. Decalogus nihil c ad l. in Cen- Christianos. Opere nostra Deus d nequaquam curat. sorem Soli rectè participant cœna dominica, qui tristes, af- suum, flictas, perturbatas, confusas, erraticas, apportant e f Luth. conscientias.*

Confitenda crimina sunt, sed cuilibet, qui si te vel pis. Pet. ioco absoluerit, modo credideris f, absolutus es. Lege- a Luth. in re preces horarias non est sacerdotum, sed Laicorum. asser. Christiani liberi b sunt à statutis hominum. Sa- art. 32. tis superque lacunam istam commosse videor. Iam fi- b Idem li. nio. Nec verò puteis iniquiorem esse me, qui Luthera- de ser. nos, & Zuinglianos promiscuè coarguerim. Nam arb. isti memores a quo profeminati sint inter se fratres c Idem & amici volunt esse c, adeoque grauem interpretan- *serm. de tur iniuriam, cum in vlla re præter vnam discrimi- Moysè. nantur.*

d Idem l.

Equidem non sum tanti, vel vt mediocrem locum de ca. Ba. r 4 mibi c. de Euc. Idem in fine eiusdè cap. f Idè in asser. art. 12. & 13. a Idem de c. Ba. in 2. de ordi. b Idè de ca. Ba. ca. de bapt. c Apolo. Eccl. Angl.

mihi sumam in selectis Theologis, qui hodie bellum hæresibus indixere: sed hoc scio, quantumvis sum periclitari me non posse, dum Christi gratia ful- tus aduersum talia commenta, tam inuisa, tam infu- sa, tam bruta, cælo terraque iuuantibus, præliabor.

NONA RATIO.

IX.
Sophis-
mata

SCitum est, inter cæcos luscum regnare posse. Apud rudes valet sæpe fucata disputatio, quam schola Philosophorum exhibilat. Multa peccata- uersarius in hoc genere: sed quatuor fallacijs plerum- que confuitur, quas in Academia malim, quam in tri- uio retexere.

Sciamachia.
1. Cor. 7.

Primum vitium, *Sciamachia* est, quæ auras & um- bras magno conatu diuerberat. Hoc pacto: Contra coelibes iuratos, & votos in castimoniam, quod nuptiæ bonæ sint, uirginitas melior: afferuntur scripturæ lo- quentes honorificè de coniugio. Quem feriunt? Con- tra meritum hominis Christiani, tinctum Christi sanguine alioqui nullum, promuntur testimonia, qui- bus iubemur, nec naturæ, nec legi, sed sanguini Chri- sti fidere. Quem refellunt? In eos qui colunt cælites, ut famulos Christi maximè gratiosos, citantur integræ pagellæ, quæ vetant colere multos Deos. Vbinam sunt? Huiusmodi argumentis, quæ apud hæreticos in- finita reperio, nobis esse detrimento non poterunt, vobis esse fastidio poterunt.

Logo-
machia.

Aliud vitium *Logomachia* est, quæ sensa deserens, lo- quaciter cum verbo litigat. *Inuenias mihi Missam, in- quiunt, aut Purgatorium in scripturis.* Quid ergo? *Trini- tas, Homoousios, Persona,* nusquam sunt in Biblijs, quia voces istæ non sunt? Affine est huic peccato, literarum aucupium, quum neglecta consuetudine, & mente loquen-

loqueutium, quæ vita vocabuli est, aduersus elementa contenditur. Nempè sic aiunt: *Presbyter, nihil est Græcis aliud nisi senior. Sacramentum, quoduis mysterium.*

Cæterùm acutè D. Thomas, vt omnia: In vocibus, inquit videndum non tam ex quo, quàm ad quid, sumuntur.

Tertium, *Homonymia* est, longè lateque patens. Vt: Quorsum ordo sacerdotum, cùm Ioannes a omnes nos vocauerit sacerdotes? Etiam hoc addidit. *Regnabimus super terram.* Quorsum ergo Reges? Item: *Propterea celebrat ieiunium spiritale b hoc est, ab inueteratis criminibus abstinentiam.* Valeat ergo ciborum delectus, & dierum præscriptio. Siccine? Igitur insanierunt Moyses, Dauid, Helias, Baptistes, Apostoli, qui biduo, triduo, vel hebdomadis in diem terminarunt, quæ quidem vt à crimine, debebat esse perpetua. Hoc quale sit iam vidistis. Propero.

Quartum his adijcitur *Circulatio*, in hunc modum: Da mihi notas, inquam, Ecclesiæ. *Verbum Dei, & purissima Sacramenta.* Hæccine sunt apud vos? *Quis dubitet?* Ego verò pernego. *Consule verbum Dei.* Iam consului, minusque vobis, quam antè, fauco. *Ab tamen plānum est.* Proba mihi *Quia nos ne latum quidem vnguem discedimus à verbo Dei.* Vbi est acumen tuum? sempè necapies pro argumento, illud ipsum quod ponitur in quæstione? Quoties hoc iam inculco? Num tu euigilas? Num faces admouendæ sunt? Dico, à te perperam exponi verbum Dei: testes habeo quindecim aetates: *sententia, non meæ, non tuæ, sed harum omnium. Statu sententia verbi Dei: Spiritus vbi vult, spirat.* Eccum quos gyros, quas rotas fabricat? Hic nugator, tot verborum, atque sophismatum Architectus, nescio cui formidolosus esse queat, molestus erit fortasse. Molestiam vestra prudentia subleuabit, formidinem res eripuit.

1. par. 9.

13. art. 2.

ad 2. arg.

Homonymia.

a Apoc.

5. v. 10.

b Isai.

58. v. 6.

Circulatio.

Ioa. 3.

v. 8.

DECIMA RATIO.

- X. **H**Æc erit vobis directa via a, ita vt stulti non errent
 per eam. Quis enim, quamuis hebes in plebecu-
 la, dummodo salutis cupidus parumper atten-
 derit, semitam Ecclesiæ tam egregiè complanatam,
 non videat, non teneat, vepres, & cautes, & auia de-
 testatus? Erunt hæc etiam rudibus explorata, sicut
 Isaias vaticinatus est, vobis igitur, si volentis explora-
 tissima.
- Cælites.** Theatrum vniuersitatis rerum ponamus ob ocu-
 los: quicquid est vspiam, peragramus: omnia nobis ar-
 gumentum suppeditant. Eamus in cælum: Rosas & li-
 lia a contemplemur: purpuratos nempe martyrio,
 candidatos innocencia. Romanos, inquam, Pontifi-
 ces a tres & triginta continenter occisos: Pastores ter-
 ris omnibus, qui suum pro Christi nomine sangui-
 nem oppignerarunt: Greges fidelium, qui Pastorum
 vestigijs institere: Diuos omnes cælites, qui turba
 hominum, puritate & sanctimonia præluxere. No-
 stros hinc vixisse, nostros hinc emigrasse reperias. No-
 ster fuit, vt paucula delibemus, ille martyrij sitientis-
 simus Ignatius b, qui in rebus Ecclesiæ neminem, ne
 regem quidem a æquavit Episcopo: qui traditio-
 nes quasdam Apostolicas, quarum testis ipse fue-
 rat, ne dilaberentur, scripto b mandauit. Noster Ana-
 choreta Telesphorus, qui ieiunium Quadragesi-
 mæ sancitum ab Apostolis obseruari c seuerius iul-
 sit. Noster Iræneus, qui à successione Cathedraque
 Romana, fidem d Apostolicam, declarauit. Noster
 Victor Pontifex, qui Asiam edicto e coërcuit vni-
 uersam: quòd cum aliquibus, atque etiam huic Ire-
 næo viro sacratissimo videretur asperius, nemo tamen
 atte-

attenuauit vt exoricam potestatem. Noster Polycarpus a *Euseb.*
 qui super quaestione a Paschatis Romam adijt, cuius 4. *hi. c. 13.*
 ambustas reliquias, Smyrna collegit, anniuersario die b *Euf. 4.*
 rituque legitimo b, suum Episcopum venerata. Nostri *hist. c. 14.*
 Cornelius, & Cyprianus, aureum par Martyrum, am. *Suidas.*
 bo magni praesules, sed maior ille qui Romanus Afri- c *Euf. 7.*
 canum errorem c resciderat, hic nobilitatus obseruan- *hist. 2.*
 tia, qua maiorem est prosequutus amicissimum sui. *interp.*
 Noster Sixtus, cui ad aram solemnibus sacris operanti *Ruff.*
 a, ministrarunt e clero septem uiri. Noster Laurentius a *Prud in*
 huius Archidiaconus b, quem aduersarij de suis factis *hym. de S.*
 eijciunt, quem ante mille ducentos annos vir Consu- *Laurent.*
 laris Prudentius c sic orauit.

Quae sit potestas credita.

Et muneris quantum datum,

Probant Quin itum gaudia,

Quibus rogatus annuis.

Hos inter, o Christi decus,

Adi o Poetam rusticum,

Cordis fatentem crimina

Et facta prodentem, sua.

Audi benignus supplicem

Christi reum Prudentium.

b *Vide*
August.
ser. 1. de S.
Laurent.
Ambr. l.
1. off. c. 41.
l. 2. off. c.
28. Leo
ser. in die
S. Lau.
 c *Prud. in*

Nostrae virgines illae perbeatae a, Cecilia, Agata, *hym. de*
 Anastasia, Barbara, Agnes, Lucia, Dorothea, Catheri- *S. Laur.*
 na, quae decretam pudicitiam aduersus & hominum, a *Met.*
 & daemonum tyannidem firmauerunt. Nostra He- *phrastus.*
 lena quam Dominicae crucis inuentio b celebrauit. *Ambr.*
 Nostra Monica, quae moriens orari & sacrificari *ser. 90.*
 pro se mortua c ad altare Christi religiosissime flagi- *To. 3. o*
 tauit. Nostra Paula d, quae ex urbano palatio, & *lib. 1. de*
 opimis praedijs in speluncam Bethleemiticam tan *Virg. A.*
 tis itineribus peregrina cucurrit, vt ad Christi do. *Tre.*
 vagientis cunabula delitesceret. Nostri Paulus, in mar-

Hila tyr.

b *Ruff. l. 1. c. 6. c. Aug. l. 6. confess. c. 7. vsque ad 11. d Hier. in*
epit. Paul.

a Hier. in cap. script. Hilarion *a*, Antoninus *b*, seniculi solitarij. Noster Satyrus *c*, Ambrosij germanus frater, qui tremendam illam hostiam circum se gestans in orario, naufragus in filijt in Oceanum, & fide plenissimus enatauit. Noster *d* Nicolaus, & Martinus *e* Episcopi, exerciti vigilijs, *p. S. Ant.* ludati cilicijs, ieiunio pasti. Noster Benedictus *f*, tot *c Ambr.* Monachorum pater. Chiliadas istas decennio non *in ora. fu.* exequerer. Sed nec illos repeto, quos in Ecclesiae *de Satyro* storibus antè posueram. Memor sum breuitatis meae. *d Ioan. Diacon.* Petat ista qui volet non solum ex abundantia veterum *e Seuer.* historia, sed multò etiam magis ex grauissimis *Sulpit.* auctoribus, qui penè singuli Diuos singulos memorie *Metaph.* liquerunt. Renunciet mihi de Christianis illis antiquissimis & beatissimis, quid autemet, vtrius doctrinae fuerint. Catholicae, an Lutheranae. Testor *f Greg.* De *l. 2. dial.* lium, & illud tribunal ad quod stabo rationum *a Vide* harum & dicti & facti redditurus, aut nullum caelum esse, aut nostrorum esse. Illud execramur, hoc ergo *sex Tomos Suriij* figimus.

Nunc è contrario, si libet, inspiciamus in Tartara *de vita Sanct.* cremantur incendio sempiterno; qui? Iudaei: quam *Damnati.* Ecclesiam aduersati? nostram: qui? Ethnici: quam *a Matt.* Ecclesiam crudelissimè persequuti? nostram: qui? Turci *16. v. 18.* quae templa demoliti? nostra. qui? Haeretici: cuius *Iudaei.* Ecclesiae perduelles? nostra. Quae enim Ecclesia praeter *b Euf. 4.* nostram, omnibus inferorum portis a se opposuit? *hist. 5.* Cum, pulsis Hebraeis, Christiani *b* succrescerent *c Hier. in* Hierosolymis Deum immortalem! qui concursus *epit. Paul.* huiusmodi ad loca sacra fuit *c*, quae urbis religio, quae se *in epist. ad* pulchri, quae praesepij, quae crucis, quae monumento- *Marcel.* rum omnium, quibus velut exuij mariti Ecclesia *passim.* sponsa delectatur? Hinc manauit in nos Iudaeorum *in epist.* odium ferum, & implacabile. Quærentur etiam nunc maiores nostros maioribus suis exitio fuisse. A Simone Mago, & Lutheranis nullam ictum acceperunt.

In Ethnicis violentissimi fuere, qui toto Imperio, *Ethnici,*
 trecentis annis, per interualla temporum, ærumnosif-
 fima Christianis supplicia machinati sunt. Quibus
 Patribus & filiis nostræ fidei. Cognoscite vocem Ty-
 ranni qui Diuum Laurentium torruit in craticula.

Hunc esse vestris Ordijis

Moremque & artem proditum est,

Hanc disciplinam fœderis,

Libent vt auro antistites.

Argentis schyphis ferunt,

Fumare sacrum sanguinem,

Auroque nocturnis sacris,

Astare fixos cereos.

Tunc cura summa est fratribus,

(Vt sermo testatur loquax)

Offerre, fundis venditis,

Sessertiorum millia.

Addicta auorum prædia

Fœdis sub auctionibus

Successor exhære, gemit.

Sanctis egens parentibus.

Hæc occuluntur abditis

Ecclesiarum in angulis:

Et summa pietas creditur

Nudare dulces liberos.

Deprôme thesauros, malis

Suadendo quos prestigijs

Exaggeratos obtines,

Nigrante quos claudis specu.

Hos poscit vsus publicus.

Hoc fiscus, hoc ararium,

Vt dedita stipendijs

Ducem inuet pecunia.

Sic dogma vestrum est, audio,

Suum quibusque reddito,

En Cesar agnoscit suum

Prudent

in hym.

de S.

Laur.

Numis.

Numisma, numis inditum.

Quod Caesaris scis, Caesari

Da: nempe iustum postulo,

Ni fallor, haud ullam tuus

Signat Deus pecuniam.

Nec enim veniret, aureos

Secum Philippos detulit,

Præcepta sed verbis dedit

Inanis à marsupio.

Implete dictorum fidem,

Quæ vos per orbem venditis

Nummos libenter reddite,

Estote verbis: diuites.

Quis videretur? In quos furit? Cuius Ecclesie sacra, lychos, ritus, ornamenta conuellit? Cui patellas aureas, & argenteos calices, & sumptuosa donaria, & opulentam gazam inuider? Profectò Luterizat. Quod enim aliud velum suo latrocinio nostri Neronis obtenderent, cum depecularentur Ecclesias, & Christi patrimonium dissiparent? Contra verò Magnus ille Constantinus *Christomastigōn* terror, quam Ecclesiam

a Gen.
10. v. 9.

a Dam. in
Sylu.

Nice. l.

7. ca. 33.

Zonaras.

Cedrenus.

b Euf. l.

2. de vit.

Const. c.

7. 8. 9.

Sozom.

l. 1. c. 8.

9.

c Atha. in

vita S.

Antonij.

tranquillauit? Illam, cui Pontifex Syluester præfuit, quem in Soracte latitantem accersit, vt eius opera, nostro Baptismate tingeretur. Quibus auspicijs victor? signo b crucis. Qua matre gloriosus? Helena. Quibus se Patribus adiunxit? Nicænis. Cuiusmodi? vt Syluestro, vt Marco, vt Iulio, vt Athanasio, vt Nicolao. Cuius se precibus commendauit? Antonij. Quam sellam posulauit in d synodo? vltimam. O quanto regalior hac sede, quam qui reges titulum non debitum ambiunt? Singula narrare longum est. Sed ex his duobus, altero nobis infestissimo, altero nobis amicissimo, licebit singula conijcere, quæ sunt horum similia. Etenim vt nostrorum illa fuit Epitasis turbulenta, sic nostrorum hæc euasit diuina Catastrophe. Turcica videamus: Mahometes, & Sergius a monachus

d Theop. l. 1. hist. cap. 7.

nachus apostata, in profundo barathro iacent vlulan- *Turco*
 tes, & suis & posterorum sceleribus onusti. Hæc por- a *Zona*
 tentosa, & efferata bellua, Saraceni, Turci, nisi à no- *rus*.
 stris ordinibus militiæ sacræ a, nisi à nostris Princi- a *Vide*
 pibus & populis accisa fuisset ac repressa, per Luthe- *Volate*,
 rum quidem (cui gratias hoc nomine Solymanns *Iouium*,
 Turcus literis egisse dicitur) & per Lutheranos re- *AEmi*
 gulos (quibus Turcorum progressio lætabilis existi- *lium l. 8.*
 matur) hæc inquam, *Erinnys* furiosa, & exitiosa mor- *Blond. l.*
 talibus, totam iam depopularetur & vestaret Euro- *9. de 2.*
 pam, neque indiligentius altaria, & signa crucis, quàm *Hæreti*
 ipse Calvinus euerteret. Ergo nostri hostes illi sunt *ci.*
 proprii, utpote nostrorum industria, à Christianorum a *Clem.*
 iugulis repulsi. *li. 1. re-*

Despectemus in Hæreticos, feces, & folles & ali- *cog.*
 menta gehennæ. Primus occurrit Simon Magus: b *Iren.*
 Quid ille? Eripiebat homini liberam a voluntatem: fo- *l. 1. c. 29.*
 lam Fidem b percrepabat. Mox Nouatianus: Quis An- *c Cyp.*
 tipata Cornelio Pontifici c Romano, hostis Sacra- *epist. ad*
 mentorum Pœnitentiæ & d Chrsimatis. Deinde Ma- *Tubaiana*
 nes Perla: Hic docebat, baptismum salutem. e non con- *li. 4.*
 ferre. Post, Aërianus Arianus: preces damnabat pro *epist. 2.*
 mortuis a, confundebat Episcopis Sacerdotes. Hinc d *Theo.*
 Aërius, solam b, & ipse Fidem personabat cognomi- *dor. de*
 minatus *Atheos* c non minùs quam Lucianus. Sequi- *fab. hæ-*
 tur Vigilantius, qui diuos orari non ferebat: ac loui- *ret.*
 nianus d, qui virginitatem & nuptias æquiparabat: de- *e Au. 4. 6.*
 nique colluuiès vniuersa, Macedonius, Pelagius, Ne- *a Epip.*
 storius, Eutyches, Monothelita, Iconomachi, cæteri, *her. 75.*
 quibus Lutherum & Calvinum posteritas aggrega- *August.*
 bit. Quid isti? omnes mali corui, eodem ouo geniri, ab *her. 53.*
 Ecclesiæ nostræ Præsulibus descuerunt, ab illis eucti b *Aug.*
 & exinaniti sunt. *her. 54.*

Deseramus Auernum, reddamur terris. Quocum- *c. Socr.*
 que me oculis, & cogitatione conuertero, siue Pa- *lib. 2. c. 9.*
 triarchas *18.*
 d *Hier. in Vig. August. her. 82. & Hier. in Ion.*

triarchas intueor, & Sedes Apostolicas: siue Antistites cæterarum gentium: siue laudatos Principes, Reges, Cæsares: siue Christianorum cuiusque nationis initia: siue vllum iudicium verustatis, aut lumen rationis, aut honestatis decus: nostræ Fidei seruiunt & suffragantur omnia.

*Sedes
Apostoli-
cæ.*

*a Aug.
ep. 162.*

*b Vide
Tert. de*

præser.

Aug. l. 2.

de doct.

Christ. c. 8

Disiun-

ctissimæ

terræ.

Hier. in

cat. scri.

Eccl. &

alij.

Testis Romana successio, in qua semper Ecclesia, (ut cum Augustino a loquar) *Apostolicæ Cathedræ viget principatus*: Testes illæ reliquæ Sedes Apostolicæ in quas hoc nomen insignitè conuenit, quod ab ipsis Apostolis horumve auditoribus exædificatæ b fuerint.

Testes vbiuis gentium pastores loco disiti, religione nostra concordēs, Ignatius, & Chrysoſtomus Antiochiæ: Petrus, Alexander, Athanasius, Theophilus, Alexandria: Macarius, & Cyrillus, Hierosolymis: Proclus, Constantinopoli: Gregorius & Basilus, in Capadocia: Thaumaturgus, in Ponto: Smyrna, Polycarpus: Iustinus, Athenis: Dionysius, Corinthi: Gregorius, Niffæ: Methodius, Tyri: Ephreemus in Syria: Cyprianus, Optatus, Augustinus in Africa: Epiphanius in Cypro: Andreas Cretæ: Ambrosius, Paulinus, Gaudenrius, Prosper, Faustus, Vigilus in Italia: Irenæus, Martynus, Hilarius, Eucherius, Gregorius, Saluianus in Gallia: Vincentius, Orosius, Hildeſonius, Leander, Isidorus in Hispania: In Britania, Fugatus, Damianus, Iustus, Mellitus, Beda. Denique ne ambitiosus videar in nominibus, quæcunque vel opera, vel fragmenta supersunt eorum qui disiectissimis terris Euangelium seuerunt, omnia nobis vnâ Fidem exhibent, quam hodie, Catholici profiteamur. Christe, quid causæ tibi afferam, quod minùs me de tuis extermines, si tot luminibus Ecclesiæ, tenebricosos hominibus, paucos indoctos, disiectos, improbos, anteculo lero?

*Princi-
pes.*

Testes item Principes, Reges, Cæsares, horumque Respub-

Respublicæ, quorum & ipsorum pietas, & ditionum
populi, & pacis, bellique disciplina, se penitus in hac
nostra doctrina Catholica fundauerunt. Hic ergo
quos ab Oriente Theodosios, quos ab Occidente Ca- *Vide*
rolos, quos Edouardos ex Anglia, Ludouicos è Gal- *sex. To.*
lia, Hermingildos ex Hispania, Henricos è Saxonia, *Surij de*
Vvenceslaos è Boëmia, Leopoldos ex Austria. Stepha- *Sanct.*
nos ex Hungaria, Iosaphatos ex India, quos orbe toto
dinastas, atque toparchas possim arcessere: qui exem-
plo, qui armis, qui legibus, qui sollicitudine qui sum-
ptu, nostram Ecclesiam nutrierunt? Sic enim præci-
nuit Isaias: *Erunt Reges nutricij tui, & Reginae nutrices tue.* *Isa. 49.*
Audi Elizabetha, Regina potentissima: tibi canit, te *v. 23.*
tuas partes edocet. Narro tibi: Calvinū & hos Princi-
pes vnū cœlū capere nō potest. His ergo te Principibus
adiunge, dignā maioribus, dignā ingenio, dignā lite-
ris, dignā laudibus, dignam fortuna tua. Solūm hoc de
te molior ego, & moliar, quicquid me fiet, cui tan-
quā hosti capitis tui, toties iam isti patibulum omi-
nantur. Salue bona crux. Veniet Elizabetha, dies ille,
ille dies, qui tibi liquido commonstrabit, vtri te dile-
xerint, Societas Iesu, an Lutheri progenies. Pergo.

Testes iam omnes oræ plagæque mundi, quibus *Nationes*
Euangelica tuba post Christum natum insonuit. Pa- *ad Chri-*
rūmne hoc fuit, Idolis ora claudere, Dei regnum gen- *stum tra-*
tibus importare? Christum Lutherus, Catholici Chri- *ductæ.*
stum loquimur. Num diuisus est Christus? minimè. *1. Cor. 1.*
aut nos, aut ille falsum Christum loquimur: Quid er- *v. 13.*
go? Dicam. Christus ille sit, & illorum sit, quo Dagon
inuecto ceruices fregerit. Noster Christus opera no- *1. Reg 5.*
strorum vti voluit, cū Ioues, Mercurios, Dianas, *v. 4.*
Phœbades, & illam noctem sæculorum atram, Ere-
bumque tristem, è tot populorum cordibus relegaret.
Non est otium longinqua perquirere: Finitima tan-
tum, atque domestica speculemur. Hiberni ex Patri-
tio, Scoti ex Palladio, Angli ex Augustino, Romæ
sacris,

sacris, Roma missis, Romam venerantibus Fidem, aut nullam, aut certè nostram, id est, Catholicam infuxerunt. Res aperta. Curro.

*Cumulus
testium.*

Testes Academiae, testes legum tabulae, testes vernaculi mores hominum, testes electio Caesarum, & inauguratio, testes regum ritus & inunctio, testes equitum ordines, ipsaque chlamydes, testes funestrae, testes numi, testes urbanae portae domusque ciuica, testes aurum fructus, & vita, testes res omnes, & reculae, nullam in orbe religionem nostram, imò vnquam radicibus insedisse.

Quae mihi cum suppeterent, & certè sic afflicte meditantem, vt his omnibus nuncium remittere Christianis, & consociari cum perditissimis quibusque, videretur insolentis insaniae: non diffiteor animatus sum & incensus ad conflictum, in quo nisi Diui de caelo deturbentur, & superbus Lucifer caelum recuperet, cadere nunquam potero. Quod mihi sit æquior Charcus: qui me tam immaniter concepit, si hanc animulam peccatricem, quam tanti Christus emit viae rutae, viae certae, viae regiae malui credere quam Caluini scopulis dumetisve suspendere.

CONCLUSIO.

Habetis à me, florentes Academici, hoc munusculum, contextum operis in itinere subcisui. Animus fuit & purgare me vobis de arrogantia, & satisfacere de fiducia, & interim dum ab aduersarijs vna mecum ad scholas inuitemini, quaedam apponere degustanda. Si æquum, si tutum, si honestum ducitis, haberi Lutherum, aut Calvinum, Canonem Scripturae, Mentem Sancti Spiritus, Normam Ecclesiae, Conciliorum, Patrumque Paedagogum, omnium denique

ACADEMICIS.

275

denique testium & sæculorum Deum, nihil est quod sperem, vobis lectoribus vel auditoribus. Sin estis isti, quos apud animum formavi meum, Philosophi, oculati, amatores veri, simplicitatis, modestiæ: hostes temeritatis, nugarum, sophismatum facile diem in aprico videbitis, qui dieculam angusta rima dispiritis. Dicam liberè, quos meus in vos amor, & vestrum periculum, & rei magnitudo postulat. Non hoc nescit Diabolus, vos istam lucem, si quando caperitis oculos attollere, conspecturos. Cuius enim stuporis fuerit, antiquitati Christianæ Hammeros & Charcos antepone? Sed sunt quædam illecebræ Lutheranae, quibus suum ille regnum amplificat, quibus ille tendiculis hamatus multos iam vestri ordinis inescavit. Quænam? Aurum, gloria, deliciae, vœneres. Contemnite. Quid enim aliud ista sunt, nisi terrarum ilia, canorus aër, popina vermium, bella sterquilinia? spernite. Christus dives est, qui vos alet. Rex est, qui ornabit: Lautus est, qui satiabit: Speciosus est, qui felicitatum omnium cumulos largietur. Huic vos adscribite militanti, vt cum eo triumphos, verè doctissimi, vereque clarissimi reportetis. Valere.

Cosmopoli. 1581.

F I N I S

f 2

NARRA.